

Kommunfullmäktige ☒Kommunstyrelsen ☐Övriga nämnder ☐Förvaltning ☐

Brottsförebyggande åtgärdsplan 2024–2025

Fastställt av kommunfullmäktige 2025-01-30 § 8

Inledning

Den 1 juli 2023 trädde en ny lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. I korthet innebär lagen att varje kommun ska arbeta med organisering av sitt brottsförebyggande arbete, ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område samt besluta om en åtgärdsplan för att förebygga brott. Lagen säger inte på vilket sätt åtgärderna ska vara utformade eller genomföras. Arbetet ska vara kunskapsbaserat och utgå ifrån lokala förutsättningar.

En kartläggning och lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område har tagits fram med stöd av länsstyrelsen och metodstöd hos Brottsförebyggande rådet (Brå) som utgått från ett antal brottsområden. Utifrån de olika brottstyperna har en systematisk datainsamling genomförts med aktuella och geografiskt nära källor som beskriver problematiken. Merparten av statistiken kommer från Brå:s databas, med statistik på kommunal nivå och längre tidsserier, där också jämförelser kan göras mellan olika kommuner. Kvalitativ information har inhämtats i dialog med polis och kommunala förvaltningar.

Utifrån kartläggningen beslutade det brottsförebyggande strategiska rådet i mars -24 om en prioritering och avgränsning av tre fokusområden för att ytterligare fördjupa kunskapen och därigenom kunna ta fram en åtgärdsplan för dessa. Fördjupad information inhämtades från sammanställningar avseende trygghet i kommunens olika områden, interna rapporter och utredningar kring välfärdsbrott samt öppna fakta via olika källor. Workshops, med företrädare från kommunala förvaltningar med kunskap om fokusområdena samt ansvar för desamma, genomfördes baserat på metodstöd från Brå. Utifrån den fördjupade analysen, orsaksanalysen och beskrivningen av de nuvarande brottsförebyggande åtgärderna har följande förslag på åtgärder tagits fram. Förslagen på åtgärder fokuserar främst på arbete i samverkan, både med interna och externa samverkanspartners samt utifrån gemensam förmåga och förutsättningar. Arbetet med hur åtgärderna ska genomföras och integreras i befintliga verksamhetsplaner kommer fortsätta tillsammans med berörda förvaltningar/nämnder.

Tre fokusområden och förslag på åtgärder har tagits fram. *Barn och unga i kriminella nätverk, välfärdsbrott, samt våldsbejakande extremism.* Berörda nämnder anges i parentes efter respektive förslag.

Barn och unga i kriminella nätverk

Barn rekryteras idag in i kriminella nätverk i allt större utsträckning än någon gång tidigare. Dessa unga har kommunen en möjlighet att hjälpa och påverka via skola och socialtjänst. Vinsterna med att tidigt bryta ett kriminellt beteende, ofta avgörande.

Beslutade åtgärder

- Stärk uppsökandearbetet hos föräldrakollektivet, civilsamhället och aktivera vuxennärvaro.

(Barn- och utbildningsnämnden, individ- och familjeomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen)

- Stärk kollektivet mot kriminalitet. Utbilda och engagera civilsamhället för att öka medvetenheten.

(Individ- och familjeomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen)

- Skapa ökade möjligheter till fritidsaktiviteter och föreningsverksamhet.

(Kultur- och fritidsnämnden)

- Öka delaktigheten med barn och unga, exempelvis genom ungdomsforum.

(Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen)

- Säkra att alla elever får plats i introduktionsprogram i de kommunala gymnasieskolorna och stärk introduktionsprogrammets kvalitet.

(Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

- Bedriv ett kvalitetsarbete riktat mot introduktionsprogrammen för att förbättra progressionen och hitta yrkesutgångar för de elever som inte bedöms ha möjlighet att nå examen på ett nationellt program.

(Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

- Skapa ytterligare möjligheter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder för personer i målgruppen.

(Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

- Utbildning av all personal, som kommer i kontakt med barn och unga, i syfte att öka medvetenhet om och förmåga att upptäcka tecken på att ungdomar riskerar vara på väg in i kriminalitet.

(Barn- och utbildningsnämnden, individ- och familjeomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

- Stärka det förebyggande arbetet mot kriminalitet med särskild inriktning på situationen för flickor/unga kvinnor.

(Kultur- och fritidsnämnden)

- Öka personalens kompetens för att bättre kunna identifiera flickor/unga kvinnor i riskzonen.

(Barn- och utbildningsnämnden, individ- och familjeomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

- Utbildning av all personal, som kommer i kontakt med barn och unga, i syfte att öka medvetenhet om och förmåga att upptäcka tecken på att barn- och ungdomar lever i en hederskontext.

(Barn- och utbildningsnämnden, individ- och familjeomsorgsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden)

Välfärdsbrott

Kriminella utnyttjar idag sårbarheter i välfärdssystemet. En ökad medvetenhet och kunskapshöjning inom kommunen bör ge ett effektivare brottsförebyggande arbete.

Beslutade åtgärder

- I samband med anställning:
Fördjupa intervjumetodiken för att säkerställa personkännedom, frånvaro av jäv och lojalitet i samband med rekrytering av tjänster där risk finns för välfärdsbrott.
Utöka kontrollen av CV, arbetsintyg och utbildningsintyg samt flera referenser på sökande till tjänst som kan utnyttjas.
Utveckla en kommunal säkerhetsprövning för verksamhetsskydd vid anställning till vissa funktioner.
(Kommunstyrelsen)
- Etablera en samverkansgrupp över förvaltningsgränser för att vidareutveckla arbetet med välfärdsbrott med räddningstjänsten som sammankallande.
(Kommunstyrelsen)
- Utveckla och tydliggör rutiner/direktiv för att säkerställa ett korrekt handläggande. T.ex. rutiner för polisanmälningar med kommunen som målsägande och dokumentation av påverkansförsök.
(Kommunstyrelsen)

Våldsbejakande extremism

Aktiviteten i Jönköpings kommun är i nuläget hög och fokus behöver vara på att bryta nyrekrytering av unga samt stärka det förebyggande arbetet inom detta område.

Beslutade åtgärder

- Utöka arbetet med värdegrundsfrågor i skola, i samverkan med civilsamhället och i föreningslivet.
(Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsen)
- Fördjupa och medvetet, utifrån skolans styrdokument, arbeta i undervisningen med skolans demokratiska uppdrag.
(Barn- och utbildningsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsen,)
- Utöka samarbetet med exempelvis centret för våldsbejakande extremism, SÄPO och/eller polisen för att ta del av löpande information kring extremism.
(Kommunstyrelsen)

- Utbildning av all personal, som kommer i kontakt med barn och unga, i syfte att öka medvetenhet om och förmåga att upptäcka tecken på att ungdomar riskerar vara på väg in i våldsbejakande extremism.
(Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden.
- Skolsocionomerna spelar en viktig roll som brygga mellan skola, fritidsgårdar och föreningsliv i fråga om tidigare upptäckter kopplande till bland annat våldsbejakande extremism.
(Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden)